

Bakgrunnsmateriale om norsk innsats knyttet til kjernekraftverkene i Nordvest Russland, Leningrad og Kola kjernekraftverk

Leningrad kjernekraftverk har fire reaktorer av samme type som Tsjernobyl, med planlagt levetid frem til 2018-2026. I 2008 startet arbeidet med å bygge to nye reaktorer. Planlagt oppstart var i utgangspunktet 2013, men oppstart vil trolig bli 2015 eller 2018. Det vurderes nå om reaktor 1 skal fases ut tidligere enn planlagt. Norge har et sikkerhetssamarbeid med Leningrad, i regi av Institutt for Energiteknikk (IFE). Sikkerheten ved verket er betydelig forbedret de seneste år.

Kola kjernekraftverk har fire reaktorer, hvor de eldste ikke kan nå et vestlig sikkerhetsnivå på grunn av sin utforming. Fra norsk side har det ved gjentatte anledninger vært tatt klart til orde for at de eldste reaktorene bør stenges. Russland har i de årlige møtene i den norsk-russiske felleskommisjonen for atomsikkerhet informert om planer for å stenge de to eldste reaktorene (1 og 2) i 2018/19. De to andre (3 og 4) vil bli gitt en oppgradering og levetiden forlenget. Nye reaktorer ved kjernekraftverket planlegges bygget og tatt i drift fra 2020-2023, men arbeidet er ennå ikke påbegynt. Fra tidlig på 1990-tallet og fram til nå har det med betydelig russisk egeninnsats og blant annet norsk støtte vært gjort omfattende oppgraderinger av sikkerheten ved Kola kjernekraftverk, spesielt ved de to eldste reaktorene.

Tsjernobyl-ulykken i 1986 er tidenes mest alvorlige kjernekraftulykke, og medførte betydelig nedfall over store deler av Europa, deriblant Skandinavia. I Norge ble særlig sentrale områder av Sør-Norge, Trøndelag og søndre del av Nordland rammet. Sovjetunionen varslet ikke selv om ulykken, og det var først da de radioaktive luftmassene kom inn over Skandinavia at man forsto at det hadde skjedd en alvorlig ulykke. I Norge ble ulykken først oppdaget ved Strålevernets (den gang Statens institutt for strålehygiene) luftfilterstasjon i Bærum.

Strålevernets bidrag til og vurdering av sikkerhet

Leningrad kjernekraftverk

- Sikkerheten ved Leningrad er i løpet av de siste 15 årene blitt betydelig bedre. Men fordi reaktorene er av Tsjernobyl-type og har mangelfulle sikkerhetsbarrierer - såkalt inneslutning - vil en eventuell ulykke kunne få store konsekvenser. Derfor må vi fortsatt ha fullt fokus på sikkerhet.
- Norge bidrar allerede med trening av personell, utfasing og myndighetssamarbeid. Også Sverige og Finland er engasjert i utbedring av sikkerheten.

Kola kjernekraftverk

- Norsk holdning til kjernekraftverket på Kola er klar – sikkerhetsnivået ved de eldste reaktorene er ikke tilfredsstillende og de bør stenges. Dette tar vi jevnlig opp med russiske myndigheter innenfor rammen av vårt bilaterale samarbeid om atomsikkerhet.
- Det samarbeidet vi fra norske myndigheters side har etablert med russiske myndigheter om sikkerhetsstandarder, øvelser og beredskap er viktig. Norge har finansiert sikkerhetstiltak ved Kola kjernekraftverk, herunder trening og opplæring med fokus på beredskap, og tiltak for å redusere både risikoen for og følgene av en eventuell ulykke. Disse tiltakene kan ikke knyttes til forlengelse av reaktorenes levetid. Også Sverige og Finland er engasjert i utbedring av sikkerheten. Vi har sett positive resultater av innsatsen. Antall registrerte hendelser på Kola er redusert fra 41 i 1993 til 2 i 2009.

Tsjernobyl – sarkofag

- Prosessen med å bygge en ny og sikker sarkofag over Tsjernobyl-reaktoren er nå endelig i gang. Norge har samlet bidratt med 23 mill. kroner til sikring av Tsjernobylverket. På giverlandskonferansen i april i fjor bidro vi med ytterligere 4 mill. kroner. Konferansen samlet inn 540 millioner euro til bygging av sarkofagen.